
 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-1-159-164>

 <https://orcid.org/0000-0003-2455-5695>

ДЕРСТУГАНОВА Наталя

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри освіти та управління навчальним закладом,
Класичний приватний університет
e-mail: 12345re@ukr.net

УДК 378.22(100)

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ДОКТОРСЬКИХ СТУПЕНІВ: АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ТА ПРОГРАМ УНІВЕРСИТЕТІВ

Зосереджено увагу на дослідженні передового закордонного досвіду набуття та розвитку загальних компетентностей здобувачами докторських ступенів у процесі докторської підготовки.

За результатами аналізу нормативно-рекомендаційних документів ЄС, якими регулюється процес підготовки здобувачів докторських ступенів щодо розвитку загальних компетентностей, рекомендацій Європейської асоціації університетів, студіюванні закордонного досвіду імплементації означених рекомендацій у національні освітні системи країн ЄС та освітньо-наукові програми підготовки здобувачів докторських ступенів встановлено, що розвиток загальних компетентностей у різних національних освітніх системах вважається важливим чинником освітньо-наукової підготовки докторантів.

Систематизація та узагальнення закордонного досвіду дозволили виокремити деякі загальні провідні тенденції щодо набуття та розвитку досліджуваних компетентностей у процесі докторської підготовки, зокрема активне співробітництво провайдерів вищої освіти з підприємствами у визначенні переліку актуальних загальних компетентностей здобувачів докторських ступенів, які допоможуть їм у

побудові успішної кар'єри; розробці відповідних навчальних програм; прикладному характері дисертаційних досліджень та стажувань; участі в галузевих проєктах; широкому виборі ресурсів для діагностування наявного рівня сформованості певних загальних компетентностей у здобувачів докторських ступенів; гнучкості програм розвитку згаданих компетентностей; спрямованості на побудову індивідуальної траєкторії розвитку універсальних компетентностей; формуванні усвідомленого ставлення аспірантів до набуття та розвитку компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових, предметних), які є запорукою їхньої успішної реалізації в академічному колі та поза ним.

Ключові слова: закордонний досвід; формування; загальні компетентності; здобувачі ступеня доктора філософії; доктор філософії; здобувачі докторських ступенів; докторська освіта; освітні стандарти; програма навчання.

Постановка проблеми. Освіта та наукові дослідження мають вирішальне значення для сталого розвитку сучасного суспільства. В «оновленому суспільному договорі для Європи та її університетів. Як уні-

верситети та політики можуть працювати разом, щоб сформувати сильну, відкриту та перспективну Європу» (A renewed social contract for Europe and its universities. How universities and policy makers can work together to shape a strong, open and future-proof Europe), представленому Європейською асоціацією університетів у січні 2024 році, зазначено: «Вища освіта та наукові дослідження є основою європейських інновацій та розвитку, а разом з ними – глобальної конкурентоспроможності Європи та довготривалих прагнень Європейського Союзу щодо вирішення складних суспільних викликів» (EUA, 2024, с. 1).

Аналіз прогресивного закордонного досвіду підготовки здобувачів докторських ступенів, зокрема у питанні щодо формування загальних компетентностей, його переосмислення та впровадження у вітчизняний освітній простір – важливий чинник ефективної модернізації системи вищої освіти України, найвідповідальнішою ланкою якої є підготовка здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Аналіз досліджень і публікацій.

Останнім часом зросла кількість наукових розвідок українських учених, присвячених вивченню закордонного досвіду підготовки здобувачів докторських ступенів. Проблема оцінювання якості підготовки докторів філософії в Європейському просторі вищої освіти на прикладі університетів Естонії, Литви й Фінляндії актуалізована І. Линьовою (Линьова, 2020, с. 164–167), порівняльний аналіз польського та українського законодавств у сфері освіти і науки щодо правового регулювання питань, пов'язаних із підготовкою наукових кадрів, захистом дисертацій, атестації наукових напрямів закладів вищої освіти (наукових установ), акредитацією освітньо-наукових програм підготовки здобувачів ступеня доктора філософії здійснено В. Меньяло (Меньяло, 2021, с. 98–103), особливості докторської підготовки в Італії – країні, яка має багатовікові університетські традиції, що успішно поєднуються з новітніми освітніми тенденціями, схарактеризовано Ю. Шапран та Д. Сідіропуло (Шапран, Сідіропуло, 2020, с. 22–29).

Різні аспекти розвитку загальних компетентностей розглядаються закордонними науковцями. Колективом польських і мальтійських науковців: С. Пшитула (S. Przytuła), К. Баржиковський (K. Barzykowski), К. Трач-Крупа (K. Tracz-Krupa), В. Кассар (V. Cassar) та Е. Саїд (E. Said) – презентовано результати дослідження щодо розвитку кроскультурної компетентності серед студентів, які беруть участь у короткотри-

валих програмах міжнародної мобільності (Sylwia et al., 2023, с. 169–188).

Вивчаючи міжнародну мобільність студентів німецьких університетів, учені Ю. Ціммерманн (J. Zimmermann), Г. Грайшель (H. Greischel) та К. Йонкманн (K. Jonkmann) пропонують розглядати її як важливий засіб поглиблення мультикультурної обізнаності студентів, як фактор розвитку їхнього потенціалу на міжнародному ринку праці (Zimmermann, Greischel, Jonkmann, 2020, с. 1071–1092). Ученою М. Апарісіо (M. Aparicio) проаналізовано вплив післядипломного рівня освіти на подальшу кар'єру та професійну мобільність молодих науковців (Aparicio, 2023, с. 19–32).

Мета статті – проаналізувати закордонний досвід формування загальних компетентностей у здобувачів докторських ступенів.

Виклад основного матеріалу. Одним із важливих напрямків модернізації докторської освіти в Євросоюзі є вдосконалення процесу набуття та розвитку компетентностей, відмінних від предметних (фахових), для позначення яких у вітчизняному освітньому просторі використовується дефініція «загальні».

Європейською радою докторантів і молодших науковців (Eurodoc) у 2018 році було презентовано документ «Визначення трансферабельних навичок і компетентностей для підвищення конкурентоспроможності та працевлаштування дослідників на початку кар'єри» (Identifying Transferable Skills and Competences to Enhance Early-Career Researchers Employability and Competitiveness), в якому за допомогою 9-ти категорій компетентностей окреслено 66 трансферабельних навичок та компетентностей, набуття та розвиток яких дозволить молодим науковцям успішно реалізуватися не тільки в академічній сфері, а й у різних секторах економіки:

1. Розвиток кар'єри (планування та оцінка кар'єри; написання резюме; техніка проведення співбесіди; подання заяви на працевлаштування; пошук роботи; документування та перевірка навичок; виявлення прогалів у навичках та їх розвиток).

2. Пізнання (абстракція та креативність; аналіз і синтез; критичне мислення; організація та оптимізація; вирішення проблем).

3. Комунікація (академічне письмо; офіційне листування; усна презентація; наука для нетехнічної аудиторії; наука для формування політики; використання соціальних мереж та вебінарів).

4. Цифровізація (пошук інформації; представлення та візуалізація інформації; обробка інформації та обмін нею; програ-

мування; використання та розробка програмного забезпечення).

5. Підприємництво (підприємництво; інновації; права інтелектуальної власності; передача знань всередині та між секторами; правова та бізнес-стандартизація; патентування).

6. Міжособистісна взаємодія (управління конфліктами; дисципліна та наполегливість; усвідомлення різноманітності; незалежність та відповідальність; лідерство; ведення переговорів; нетворкінг; риторика та аргументація; стресостійкість; взяття на себе відповідальності; робота в команді).

7. Міжгалузєва та міжнародна мобільність (міжкультурна обізнаність; міжкультурна комунікація; міжгалузєвий досвід; міжгалузєва обізнаність; знання іноземних мов).

8. Дослідження – дослідницька та суспільна активність (громадянська освіта; аналіз даних; освоєння дисципліни та термінології; етика та доброчесність; написання грантових заявок; міждисциплінарність; пошук літератури та її використання; публікація у відкритому доступі; управління відкритими даними; відкрита освіта; відкрите оцінювання; відкрите ліцензування; відкрита методологія; відкрите програмне забезпечення; управління проектами; управління часом).

9. Викладання та керівництво (розробка й оцінювання курсів; підготовка та оцінювання іспитів; наставництво і контроль студентів; теорія та методика викладання і навчання) (Eurodoc, 2018).

Аналіз нормативно-рекомендаційних документів, якими регулюється процес реформування докторської освіти у Європі («Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG) 2015 р., «Принципів інноваційної докторської підготовки» (рекомендації «Докторська освіта – рух Зальцбург вперед. Реалізація та нові виклики» (Doctoral education – taking Salzburg forward. Implementation and new challenges) 2016 р. та ін.) засвідчив, що за останні десятиліття суттєво зросла увага до процесу формування загальних компетентностей здобувачів докторських ступенів (Дерстуганова, 2024).

Звернемося до практичного досвіду імплементації означених рекомендацій в освітню політику європейських країн.

Європейською асоціацією університетів (European University Association, EUA) відзначено позитивний практичний досвід

розвитку досліджуваних нами компетентностей, а саме:

– у Політехнічному університеті Бухареста (Politehnica University of Bucharest) (Румунія) з метою розвитку підприємницьких навичок здобувачів докторських ступенів за підтримки фондів ЄС було розроблено проекти, які передбачають розвиток навичок підприємництва з подальшою індивідуальною роботою над бізнес-проектами, стажування в компаніях; практикується залучення представників компаній та роботодавців до розроблення програм докторської підготовки;

– в Університеті Ювяскюля (University of Jyväskylä) (Фінляндія) розвиток трансверсальних навичок (вирішення проблем, креативність, самоспрямованість, підприємницьке мислення, критичне мислення, спілкування та співпраця), необхідних для сучасного трудового життя, інтегровано в навчальні програми таким чином, щоб забезпечити систематичний розвиток означених навичок; до розробки навчального плану залучаються студенти, зацікавлені сторони (партнерські організації, роботодавці тощо), викладачі-практики;

– у Тбіліському державному університеті (Tbilisi State University) (Грузія) розробка навчального плану та забезпечення відповідності навчальних програм вимогам ринку та суспільства відбувається за участю студентів, випускників та роботодавців (EUA, 2021, с. 9–10).

Цікавим є досвід розвитку загальних компетентностей здобувачів докторських ступенів у системі вищої освіти Ірландії. Відповідно до «Національної рамки докторської освіти» (National Framework for Doctoral Education) Ірландії, програми докторської підготовки орієнтовані на навчання та розвиток дослідників найвищої кваліфікації – творчих, незалежних, здатних розширити межі наявних наукових знань (QQI, 2021).

Згідно з «Рамками передового досвіду Ірландії для програм наукових ступенів» (Ireland's Framework of Good Practice for Research Degree Programmes), окреслених державним агентством «Якість і кваліфікація Ірландії» (Quality and Qualifications Ireland, QQI), заклад вищої освіти визначає перелік навичок, не пов'язаних з проведенням досліджень, для розвитку яких здобувачеві будуть надані можливості за час навчання (QQI, 2019, с. 23).

Звернемося до оприлюдненої у 2021 році «Заяви ірландських університетів щодо навичок докторантів» (Irish Universities Doctoral Skills Statement), в якій Асоціацією університетів Ірландії (Irish Universities Association, IUA) визначено

навички, розвиток яких є важливим у процесі докторської підготовки, серед яких: дослідницькі навички; етичні та соціальні навички; особиста ефективність та трансферабельні навички; навички командної роботи та лідерства; комунікативні навички; навички підприємництва та інновацій. Опис трансферабельних навичок у згаданій заяві подано разом з описом особистої ефективності, а саме: демонструвати розвинуте критичне мислення, володіючи навичками ідентифікації, аналізу, оцінювання та формулювання висновків на основі наведених аргументів і доказів; працювати незалежно та самостійно, виявляючи ініціативу для досягнення чітко визначених цілей, контролюючи часові рамки, результати, керуючи зацікавленими сторонами, мінімізуючи ризики та долаючи невдачі; відмінно управляти даними, керуючись законодавчими вимогами (наприклад, GDPR, 2018) та рамковими документами, такими як принципи FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable); демонструвати ключові риторичні навички, вміти переконувати інших у перевагах певної точки зору, надавати змістові пропозиції для досягнення поставлених цілей; розуміти важливість ініціювання нових проєктів, проактивного реагування на нещодавно виявлені потреби, спрямованості на вирішення постійних проблем; демонструвати навички ефективного фінансового менеджменту, управління бюджетом для досягнення поставлених цілей, планування, моніторингу майбутніх доходів і витрат; здатність виявляти ризики та належним чином управляти ними як у межах своєї наукової діяльності, так і в інших видах професійної діяльності; критично осмислювати отриманий досвід і діяти з його урахуванням; самовдосконалення (IUA, 2021, с. 8–11).

Аналіз опису трансферабельних навичок здобувачів докторських ступенів, поданих у «Заяві ірландських університетів щодо навичок докторантів» свідчить, що поняття «загальні компетентності», що використовується у вітчизняному освітньому дискурсі для позначення компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових), розуміється значно ширше, ніж поняття «трансферабельні навички» у даній заяві.

Далі розглянемо досвід формування загальних компетентностей в одному з найпрестижніших закладів вищої освіти Ірландії – Університетському коледжу Корк (University College Cork). У проспекті Коледжу науки, інженерії та харчових наук (College of Science, Engineering and Food Science) Університету Корк щодо кар'єрних можливостей зазначено, що програма під-

готовки докторів філософії за спеціальністю «Інженерні науки» (Ph.D Engineering Science) розроблена таким чином, щоб надати докторантові можливість отримати широкий спектр технічних та трансферабельних навичок, які допоможуть йому у побудові кар'єри не тільки в науковій сфері, а й у промисловій галузі. За участю Коледжу бізнесу та права (College of Business and Law) здобувачам докторських ступенів пропонується отримати інтегрований набір професійних практичних навичок задля розширення можливостей комерціалізації нових технологій у відомих організаціях та високотехнологічних стартапах. Університетом Корк запроваджено різні за структурою програми докторської підготовки за спеціальністю «Інженерні науки» (Ph.D Engineering Science):

– Ph.D потік 1 (Ph.D Stream 1) тривалістю 36–48 місяців, що передбачає проведення досліджень та навчальні модулі (30 ECTS);

– Ph.D потік 2 із сертифікатом PG Центру з інновацій, комерціалізації та підприємництва (Ph.D Stream 2 with PG Cert. in Innovation, Commercialisation and Entrepreneurship) тривалістю 48 місяців, що передбачає проведення досліджень, опанування модулів Центру з інновацій, комерціалізації та підприємництва (30 ECTS) та модулів технічних / трансферабельних навичок (25 ECTS). Також здобувачам ступеня доктора філософії пропонується навчання у Національному інституті Тіндалля (Tyndall National Institute), серед яких: нетворкінг, навички ведення переговорів і переконання, управління якістю та ISO, тайм-менеджмент та особиста ефективність тощо.

Для поглиблення технічних та трансферабельних навичок докторанти також можуть опанувати окремі модулі, такі як: IS6306 Технології бізнес-планування (IS6306 Technology Business Planning); MG6705 Маркетинг для технологічних підприємств (MG6705 Marketing for Technology Entrepreneurs), LW6104 Право інтелектуальної власності для високотехнологічних підприємств (LW6104 Intellectual Property Law for High-Tech Entrepreneurs) та інші (University College Cork, 2023, с. 5).

На окремій сторінці університетського сайту коледжу Корк надана інформація щодо важливості розвитку трансферабельних навичок та пропонується перехід до відповідного розділу сайту SKILLS YOU NEED (<https://www.skillsyouneed.com>), на якому представлено ресурси для розвитку навичок командної роботи, лідерства, письмової комунікації; особистісного розвитку та ін.

Підсумовуючи, зазначимо, що за своїми розмірами та чисельністю населення Ірландія належить до невеликих країн, проте підготовка докторантів у системі вищої освіти цієї країни здійснюється за різними моделями, надаючи здобувачам докторських ступенів широкі можливості для набуття та розвитку досліджуваних компетентностей.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз закордонного досвіду формування загальних компетентностей здобувачів докторських ступенів засвідчив, що розвиток означених компетентностей в різних національних освітніх системах вважається важливим чинником освітньо-наукової підготовки докторантів, хоча імплементація нормативно-рекомендаційних документів ЄС, якими регулюється процес підготовки здобувачів докторських ступенів, в освітні політики європейських країн відбувається дещо по-різному.

Систематизація та узагальнення закордонного досвіду дозволяє виокремити деякі спільні підходи щодо набуття та розвитку досліджуваних компетентностей у процесі докторської підготовки.

Перспективним та результативним визнано тісне співробітництво провайдерів вищої освіти з підприємствами, зокрема у розробці актуальних навчальних програм, прикладному характері дисертаційних досліджень та стажувань; участі в галузевих проєктах, визначенні переліку загальних компетентностей здобувачів докторських ступенів, які допоможуть їм у побудові успішної кар'єри.

Встановлено, що у процесі докторської підготовки значна увага приділяється інформуванню аспірантів щодо важливості набуття та розвитку компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових), усвідомленому ставленню до їх формування, що є запорукою успішної реалізації в академічному колі та поза ним. Широкий вибір ресурсів для діагностування наявного рівня сформованості певних загальних компетентностей здобувачів докторських ступенів, гнучкість програм їх розвитку, спрямованість на побудову індивідуальної траєкторії розвитку універсальних компетентностей створюють сприятливі умови для розвитку досліджуваних компетентностей у здобувачів докторських ступенів.

Перспективи подальшого розроблення порушеної проблеми вбачаємо у переосмисленні передового закордонного досвіду формування загальних компетентностей здобувачів докторських ступенів з метою вдосконалення процесу підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Україні.

Список бібліографічних посилань

- Дерстуганова, 2024 – Дерстуганова, Н. В. (2024). Реформування європейської системи докторської освіти у контексті формування загальних компетентностей. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія», 2(28): 146-155.*
- Линьова, 2020 – Линьова, І. (2020). Оцінювання якості підготовки докторів філософії в контексті євроінтеграції / Луговий, В., Таланова, Ж. (ред.). *Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: аналітичні матеріали. Ч. 1.* Київ: Прінтеко. С. 157-167.
- Меняйло, 2021 – Меняйло, В. І. (2021). Підготовка докторів філософії: польський досвід для України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 77(2): 98-103.*
- Шапран, Сідіропуло, 2020 – Шапран, Ю.П., Сідіропуло, Д.К. (2020). Система вищої освіти Італії. *Вища освіта різних країн світу: монографія.* Переяслав: ФОП Домбровська Я.М., 488 с.
- Aparicio, 2023 – Aparicio, M. (2023). Postgraduate Level and its Impact on Professional Careers, Occupational Mobility and Identity: A French-Argentine Comparative Study about Ph.D Graduates and Ph.D Students, in the Light of a Systemic Paradigm. *Research Highlights in Language, Literature and Education, 9: 19-32.* Retrieved from <https://doi.org/10.9734/bpi/rhll/v9/19831d>.
- EUA, 2021 – EUA. (2021). Meeting skills and employability demands. Learning & Teaching Paper, 13. Retrieved from https://eua.eu/downloads/publications/eua%20tpg%20report_meeting%20skills%20and%20employability%20demands.pdf.
- EUA, 2024 – EUA. (2024). A renewed social contract for Europe and its universities. How universities and policy makers can work together to shape a strong, open and future-proof Europe. *UniFE.* Retrieved from https://www.eua.eu/downloads/publications/unife_policy_messages.pdf.
- Eurodoc, 2018 – Eurodoc. (2018). Identifying Transferable Skills and Competences to Enhance Early-Career Researchers Employability and Competitiveness: Eurodoc Report. Brussels, 01 October 2018. 9 p. Retrieved from <https://eurodoc.net/skills-report-2018.pdf>.
- IUA, 2021 – IUA. (2021). Irish Universities Doctoral Skills Statement. *Irish Universities Association.* 8 p. Retrieved from <https://www.iua.ie/wp-content/uploads/2021/07/IUA-Ph.D-Graduate-Skills-Statement-2021-final.pdf>.
- QQI, 2019 – QQI. (2019). Ireland's Framework of Good Practice for Research Degree Programmes. *Quality and Qualifications Ireland.* 37 p. Retrieved from <https://www.qqi.ie/sites/default/files/media/file-uploads/Ireland's%20Framework%20of%20Good%20Practice%20Research%20Degree%20Programmes.pdf>.
- QQI, 2021 – QQI. (2021). National Framework for Doctoral Education. *Department of Education and Skills, National Strategy for Higher Education to 2030(2011).* 6 p. Retrieved from https://hea.ie/assets/uploads/2017/04/national_framework_for_doctoral_education_0.pdf.
- Sylwia et al., 2023 – Sylwia, P., Barzykowski, K., Tracz-Krupa, K., Cassar, V., Said, E. (2023). Developing cross-cultural competence of students through short-term international mobility programme. *International Journal of Training and Development, 28(2): 169-188.* Retrieved from <https://doi.org/10.1111/ijtd.12315>.
- University College Cork, 2023 – University College Cork (2023). STEM postgraduate prospectus 2023. College of Science, Engineering and Food Science. University College Cork, Ireland. 43 p.

Zimmermann, Greischel, Jonkmann, 2020 – Zimmermann J., Greischel H., Jonkmann K. (2020). The development of multicultural effectiveness in international student mobility. *Higher Education*, 82: 1071–1092. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00509-2>.

References

- Reforming the European system of doctoral education in the context of the formation of general competencies. *Bulletin of the Alfred Nobel University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 2(28): 146–155. [in Ukr].
- Lynova, I. (2020). Assessment of the quality of training of doctors of philosophy in the context of European integration. In Lugovyi, V., Talanova, Zh. (eds.). *Analysis of leading domestic and foreign experience in assessing the quality of higher education in the context of European integration: analytical materials*. Part 1. Kyiv: Printeko. Pp. 157–167. [in Ukr].
- Meniailo, V.I. (2021). Training of Doctors of Philosophy: Polish Experience for Ukraine. *Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and General Schools*, 77(2): 98–103. [in Ukr].
- Shapran, Yu.P., Sidiropulo, D.K. (2020). The system of higher education in Italy. In *Higher education in different countries of the world: monograph*. Pereyaslav: Publisher Dombrovska Ya.M., 488 p. [in Ukr].
- Aparicio, 2023 – Aparicio, M. (2023). Postgraduate Level and its Impact on Professional Careers, Occupational Mobility and Identity: A French-Argentine Comparative Study about Ph.D Graduates and Ph.D Students, in the Light of a Systemic Paradigm. *Research Highlights in Language, Literature and Education*, 9: 19–32. Retrieved from <https://doi.org/10.9734/bpi/rhll/v9/19831d>.
- EUA, 2021 – EUA. (2021). Meeting skills and employability demands. Learning & Teaching Paper, 13. Retrieved from https://eua.eu/downloads/publications/eua%20tpg%20report_meeting%20skills%20and%20employability%20demands.pdf.
- EUA, 2024 – EUA. (2024). A renewed social contract for Europe and its universities. How universities and policy makers can work together to shape a strong, open and future-proof Europe. *UniFE*. Retrieved from https://www.eua.eu/downloads/publications/unife_policy_messages.pdf.
- Eurodoc, 2018 – Eurodoc. (2018). Identifying Transferable Skills and Competences to Enhance Early-Career Researchers Employability and Competitiveness: Eurodoc Report. Brussels, 01 October 2018. 9 p. Retrieved from <https://eurodoc.net/skills-report-2018.pdf>.
- IUA, 2021 – IUA. (2021). Irish Universities Doctoral Skills Statement. *Irish Universities Association*. 8 p. Retrieved from <https://www.iua.ie/wp-content/uploads/2021/07/IUA-Ph.D-Graduate-Skills-Statement-2021-final.pdf>.
- QQI, 2019 – QQI. (2019). Ireland's Framework of Good Practice for Research Degree Programmes. *Quality and Qualifications Ireland*. 37 p. Retrieved from <https://www.qqi.ie/sites/default/files/media/file-uploads/Ireland's%20Framework%20of%20Good%20Practice%20Research%20Degree%20Programmes.pdf>.
- QQI, 2021 – QQI. (2021). National Framework for Doctoral Education. *Department of Education and Skills, National Strategy for Higher Education to 2030(2011)*. 6 p. Retrieved from https://hea.ie/assets/uploads/2017/04/national_framework_for_doctoral_education_0.pdf.
- Sylwia et al., 2023 – Sylwia, P., Barzykowski, K., Tracz-Krupa, K., Cassar, V., Said, E. (2023). Developing cross-cultural competence of students through short-term international mobility programme. *International Journal of Training and Development*, 28(2): 169–188. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/ijtd.12315>.
- University College Cork, 2023 – University College Cork (2023). STEM postgraduate prospectus 2023. College of Science, Engineering and Food Science. University College Cork, Ireland. 43 p.
- Zimmermann, Greischel, Jonkmann, 2020 – Zimmermann J., Greischel H., Jonkmann K. (2020). The development of multicultural effectiveness in international student mobility. *Higher Education*, 82: 1071–1092. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00509-2>.

DERSTUGANOVA Natalia

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Education and Educational Institution Management, Classic Private University

FOREIGN EXPERIENCE IN THE FORMATION OF GENERAL COMPETENCES OF DOCTORAL CANDIDATES: ANALYSIS OF REGULATORY AND LEGAL BASIS AND UNIVERSITY PROGRAMS

Summary. This paper focuses on studying advanced foreign experience in acquiring and developing of general competences by doctoral candidates during their postgraduate training.

Based on the analysis of EU regulatory and advisory documents governing the training of doctoral candidates, particularly the development of general competences, as well as the recommendations of the European University Association and the study of foreign experience in implementing these recommendations into the national education systems of EU countries and educational-scientific doctoral degree programs, it has been established that the development of general competencies in different national education systems is considered an essential component of doctoral candidates educational and scientific training.

The systematization and generalization of foreign experience have made it possible to identify several leading trends in acquiring and developing the studied competences during doctoral candidate training. These include: active collaboration between higher education providers and enterprises in defining a relevant set of general competences

for doctoral candidates that will help them in building a successful career; development of relevant educational programs; applied nature of dissertation research and internships; participation in industry-specific projects; a wide range of resources for diagnosing the current level of certain general competences for doctoral candidates; flexibility of general competences' development programs; focus on building an individual trajectory for the development of universal competences; formation of doctoral candidates' awareness of the importance of acquiring and developing competences different from special (professional, subject) competences as a prerequisite for their successful implementation both within the academic staff and apart from it.

Keywords: foreign experience; formation; general competences; Ph.D students; Doctor of Philosophy; doctoral candidates; training of doctoral candidate; educational standards; program of education.

Одержано редакцією 13.03.2025
Прийнято до публікації 25.03.2025